

Perusturva- ja terveyslautakunta

15 §

22.8.2017

§ 89

Asianro 4326/05.15.00/2017

Valtuustoaloite / selviämisasema Kuopioon

Päätöshistoria

Perusturva- ja terveyslautakunta 22.8.2017 15 §

Valtuustoaloite 22.5.2017

Kaija Räsänen ja kahdeksan muuta valtuutettua:

Valtuustoaloitteessa todetaan seuraavaa:

Suomessa on nykyään 14 selviämisasemaa. Nyt olisi sopiva aika perustaa Kuopioon selviämisasema. Sisäministeri esittää, että niiden määrää olisi lisättävä Suomessa. Ministeriön mukaan rauhallisesti käyttäytyvät juopuneet olisi syytä viedä poliisiputkan sijaan säilöön selviämisasemalle.

Poliisista vastaava sisäministeri Paula Risikko perustelee (Savon Sanomat 17.5.2017) asiaa sillä, että poliisin vastuu kevenee päihytyneiden säilyttämisessä. Se toisi säästöjä. Rauhallisesti päihytyneiden kiinniotto- ja muut tehtävät sekä säilytys maksavat tänä vuonna poliisille kahdeksan miljoonaa euroa. Risikon mukaan tuo summa voitaisiin jatkossa kohdistaa muuhun poliisityöhön.

On myös kyse työnajosta sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten ja poliisin välillä. Poliisi tekee vuosittain Suomessa noin 60 000 päihdekiinniottoja. Joka kolmas käyttäytyy rauhallisesti, mutta heidät viedään selviämään poliisin putkaan ilman terveydenhuollon ammattilaisten valvontaa. Selviämisasema vähentäisi putkakuolemia.

Ministeri Risikon mukaan selviämisasemia tarvitaan lisää myös silloin, jos eduskunta päättää vapauttaa vahvat oluet, siiderit ja lonkerot ruokakauppaan. Silloin alkoholihaitat voivat lisääntyä ja voi tulla tilapula poliisiputkassa.

Me Kuopion kaupunginvaltuutetut esitämme, että Kuopioon perustetaan selviämisasema.

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Yleisesti ottaen voi todeta, että haitallinen päihdekäyttö on meillä Pohjois-Savossa yleinen ja heikentyvään suuntaan mennyt hyvinvointiongelma. Vallitsevin osa siitä on edelleen alkoholismia, mutta sekakäyttö ja uudet huumeet valtaavat alaa, erityisesti nuorten ja nuorten aikuisten piirissä. Alkoholikuolemat, joihin luetaan alkoholin liikakäyttöön liittyvät taudit ja tapaturmat, ovat yleisiä ja maakuntavertailuissa Pohjois-Savossa olemme ko. asiassa miltei hännillä varsinkin miesten osalta ja erityisesti kun vertaillaan kuolleisuuseroja suuri- ja pienituloisten välillä tilanne on huonoin. Tältä osin asia on luonnollisesti hyvin monipolvinen yhteiskuntapoliittinen ongelma, jonka ratkaisemiseksi tarvitaan monenlaisia toimia.

Itse päihtymystilan hoitoon liittyy kansallista lainsäädäntöä ja ohjeistusta. Päihtyneiden hoidon osalta on käytännössä huomioitava se, että voimakkaan päihtymystilan ja mahdollisesti aggressiivisen ja väkivaltaisen käytöksen yhteydessä saattaa olla kyse myös lääketieteellistä hoitoa vaativasta sairaudesta tai vammasta. Päihtymystilan ei tule muodostaa estettä terveydenhuollon hoidon tarpeen arvioimiselle ja itse hoidolle.

Päivystysasetuksen (2014) mukaan kunnan tai kuntayhtymän on huolehdittava siitä, että kiireellistä hoitoa on saatavilla kaikkina vuorokauden aikoina joko kiireettömän hoidon yhteydessä tai erillisessä päivystystä toteuttavassa yksikössä (*päivystysyksikössä*). Ympäri vuorokautinen päivystys on järjestettävä perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteispäivystyksenä, ellei saatavuus- ja potilasturvallisuusnäkökohdista muuta johdu. Sosiaali- ja terveysministeriö voi myöntää hakemuksesta luvan perusterveydenhuollon ympärivuorokautisen erillispäivystyksen järjestämiseen.

Potilas on otettava hoidettavaksi päivystysyksikössä, jos potilaan terveydentila ja toimintakyky sekä sairauden tai vamman ennakoitavissa oleva kehitys huomioon ottaen hoitoa ei voi kiireellisyyden vuoksi siirtää seuraavaan päivään tai viikonlopun yli, tai jos kiireellisen hoidon toteutuminen muualla on epävarmaa. Päivystysyksikköön hakeutuneen tai sinne tuodun päihtyneen henkilön hoidon tarve on arvioitava päivystysyksikössä. Päihtymys ei saa estää henkilön hoidon tarpeen arviointia tai hoidon järjestämistä. Päihtyneen henkilön kiireellisen hoidon yhteydessä on arvioitava potilaan päihdehuollon tarve. Päihdehuollolla tarkoitetaan kiireetöntä jatkohoitoa esim. päihdepalvelusäätiöllä. Kuopiossa KYSin päivystys toimii tässä mielessä yhteispäivystyksenä, jossa on syrjimättä hoidettava myös päihtyneiden henkilöiden akuutit päivystysluonteiset sairaustilat (potilaalla voi olla esim. kirurgista hoitoa vaativa umpilisäkkeen tulehdus), vammat ja alkoholimyrkytystila. Väkivaltaisesti käyttäytyvä tai väkivaltaiseksi tiedetty päihtynyt sekä päihtynyt, jota ei muusta syystä voida toimittaa selviämisasemalle tai hoitopaikkaan, on otettava poliisin säilytystilaan.

Ns. rauhallisten päihtyneiden osalta Kuopion kaupunki on jo vuosia hankkinut (sopimus on voimassa edelleenkin) ns. asumispäivystystoimintaa Työterapia yhdistykseltä. Asumispäivystys toteutetaan yöpäivystyksenä siten, että asumispäivystykseen voi hakeutua (myös poliisi toimittaa) klo 21.00 alkaen henkilöt (myös päihtyneet), joilla ei ole ollut muuta mahdollisuutta yöpymiseen. Päivystyksessä arvioidaan asiakkaan vointi kuten päihtymystilan aste ja mahdolliset vieroitusoireet sekä turvataan asiakkaan perustarpeet kuten lepo, lämpö, ravinto ja puhtaus siten, että asumispäivystyksessä on mahdollisuus ruokailuun, peseytymiseen ja puhtaiden vaatteiden saantiin entisten tilalle. Asumispäivystyksestä toimitetaan tarvittaessa asiakas katkaisuhuoltoon tai lääkärin vastaanotolle. Päivystyksessä ollessaan asiakas saa joko välipalan tai lämpimän aterian. Henkilöllä on halutessaan mahdollisuus jatkaa pidemmällä kartoitusjaksolla asumispalvelukeskuksessa. Kyse on siis selviämisasematyyppisestä sisällöstä niiden päihtyneiden osalta, joista huolehtimiseen ei tarvita voimakeinoja (poliisi) eikä lääketieteellistä hoitoa tai toimenpiteitä. Asumispäivystyksessä on aina paikalla henkilökuntaa, ml. sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöstöä.

Maakuntaudistuksen myötä (kaavailtu v. 2020 alusta) vastuu päihtyneiden hoidon järjestämisestä siirtyy maakunnalle ja sen liikelaitokselle, joka ylläpitää myös yhteispäivystystoimintoja. Siinä yhteydessä tämä kokonaisuus ja toimitukset on järkevää miettiä uudelleen ja koota esim. selviämisasematoiminta

yhteen liikelaitoksen päivystysyksikön yhteyteen. POSOTE yhteisten ja työikäisten palveluiden lopunraportista tällä hetkellä ehdotetaan päihdepalveluiden osalta, että maakunnassa suunnitellut mielenterveys- ja hyvinvointipalvelukeskukset tarjoavat selviämishoitoa, katkaisuhoidon sekä riippuvuuksien hoitoa ja kuntoutusta. Palvelut järjestetään pääsääntöisesti avopalveluna, mutta laitoshoidon järjestetään tarpeen mukaisesti. Selviämishoitoa tarjotaan niille päihtyneille henkilöille, jotka ovat päihtymyksensä takia kykenemätön huolehtimaan itsestään, mutta eivät käyttäytymisellään aiheuta vaaraa muille. Riittävän alueellisen kattavuuden vuoksi palvelukeskus järjestäisi selviämis- ja katkaisuhoidon Kuopiossa, Iisalmessa ja Varkaudessa. Tarkoituksenmukaisinta olisi, että selviämishoito voitaisiin tarjota päivystysyksiköiden yhteydessä tai läheisyydessä. Sote- ja maakuntauudistuksen yhteydessä on todennäköisintä, että selviämishoidon osalta noudatetaan siirtymäaika, jonka aikana maakunta voisi sopia poliisihallituksen kanssa, että poliisi huolehtii rauhallisten päihtyneiden seurannasta siirtymäajan.

Esitämme, että Kuopioon ei juuri nyt perustettaisi erillistä selviämisasemaa, vaan kehittäisimme ja hyödyntäisimme tehokkaammin jo olemassa olevaa järjestelmää ja odottaisimme selviämisaseman osaltakin maakunta ja sosiaali- ja terveysuudistusta ja sen maakunnallisia linjauksia.

Esitys

Terveysjohtaja Jari Saarinen ja perusturvajohtaja Mari Antikainen:

Perusturva- ja terveyslautakunta esittää kaupunginhallitukselle, että se saattaa kaupunginvaltuuston tietoon yllä olevan terveysjohtaja Jari Saarisen ja perusturvajohtaja Mari Antikaisen antaman lausunnon selviämisaseman perustamisesta.

Liitteet

Viiteaineisto

Valmistelija

Jari Saarinen

Mari Annika Antikainen

etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

puh. +358 44 718 6301

puh. +358 44 718 6401

Päätösehdotus

Palvelualuejohtaja Markku Tervahauta

Perusturva- ja terveyslautakunta hyväksyy terveysjohtajan ja perusturvajohtajan esityksen.

Päätös

Perusturva- ja terveyslautakunta hyväksyi yksimielisesti palvelualuejohtajan ehdotuksen.

Päätösehdotus

Vs. kaupunginjohtaja Jarmo Pirhonen

Kaupunginhallitus ilmoittaa kaupunginvaltuustolle saadun selvityksen tiedoksi vastauksena valtuustoaloitteeseen.

Päätös

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti vs. kaupunginjohtajan tekemän päätösehdotuksen.

